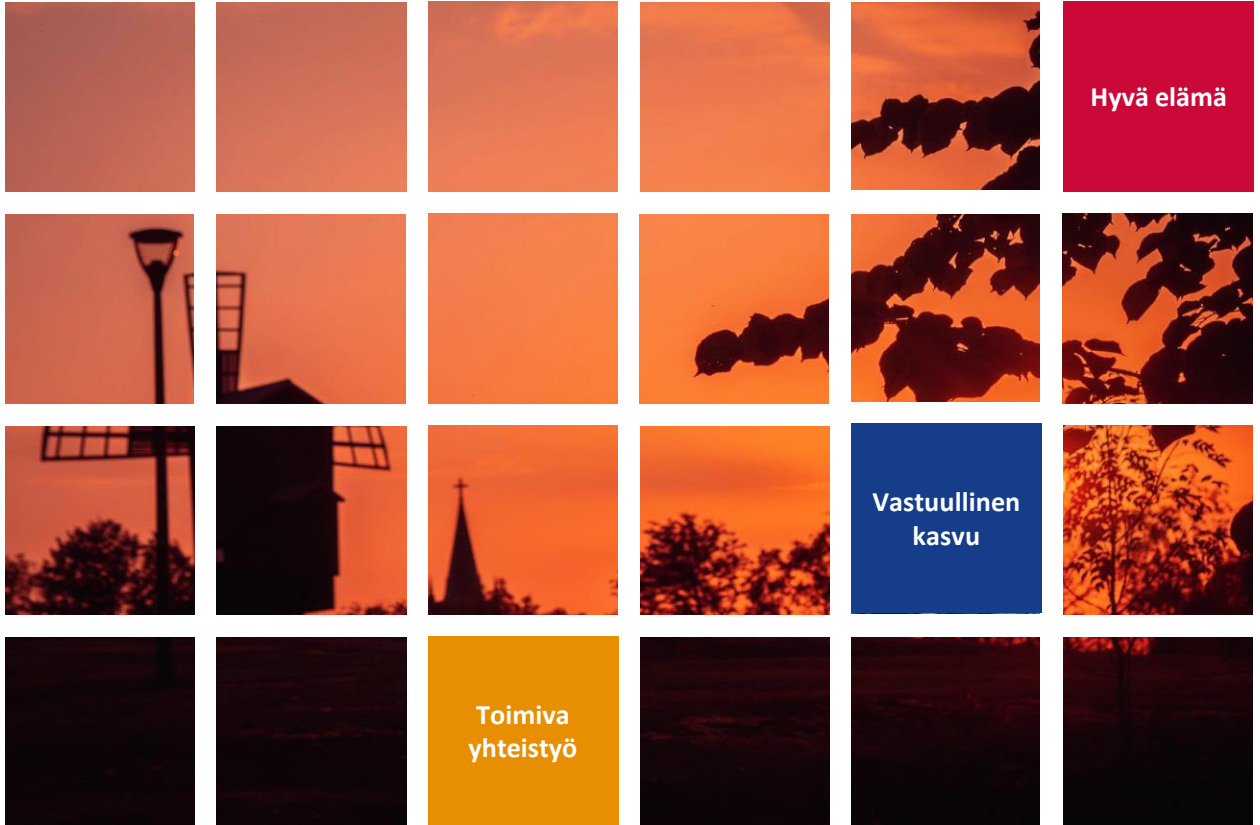

Uudenkaupungin kaupunki

- Oikeenlaista kemiaa

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2024-2026

Laadintaohjeet

Kaupunginhallitus 19.6.2023

Suunnittelukehys 2024–2026

Kaupungin talousarvion ja taloussuunnitelman tavoitteiden tulee perustua Uudenkaupungin Oikeenlaista kemiaa -strategiaan ja sen painopistealueisiin: vastuullinen kasvu, hyvä elämä ja toimiva yhteistyö.

Suunnittelukehysten perusteet

Kaupungin verotulojen ja valtionosuuksien kasvu on hidasta suunnitelmakaudella.

Talousarvioesityksen periaatteet ovat:

- Talousarviossa on pyrittävä rakenteellisiin, toiminnallisiin ja tuottavuutta parantaviin muutoksiin.
- Talousarvion taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden tulee tukea kaupungin strategian toteuttamista.
- Palvelutoiminnan pysyviä henkilöstöresursseja ei yleensä voi lisätä. Palvelukeskusten on aina selvitettävä, voivatko palvelukeskukset järjestää palveluja yhdessä, voidaanko henkilöstöresursseja käyttää joustavasti palvelukeskusten ja palvelualueiden kesken ja löytyykö muita ratkaisuja ja keinoja palvelujen tuottamisen tueksi ja avuksi.
- Uutena tavoitteena on tehostaa tilojen käyttöä koko kaupungin tasolla toimialoitain ja näin saavuttaa säästöjä tilakustannuksista. Tehostamistavoite koskee kaikkia kaupungin toimialojen käytössä olevia tiloja ja siinä huomioidaan sekä kaupungin omistamat että muilta vuokraamat tilat.

Talousarvio ja suunnitelmakausi

Käyttötalousosa ja investointiosa laaditaan 3-vuotiskaudelle (2024–2026).

Käyttötalouden rakenne

- a) Palvelukeskus
Yhteenvedo: tilivelvolliset, käyttötalous tiliryhmittäin, resurssit ja henkilöstömäärä
- b) Palvelualue: **valtuuston hyväksymä sitovuustaso**
 1. Toiminta-ajatus
 2. Perustelut/uutta – toiminnot numeroituina, henkilöstövaikutukset, määräraha- ja tuloarviovaikutukset (ja onko joistain aiemmin tuotetuista palveluista luovuttu)
 3. Resurssit
 4. Tavoitekehikko (Esimerkki liitteessä 1. Varsinaiset tiedot kerätään erillisellä tiedonkeräyspohjalla, josta ohjeistetaan erikseen aikataulun mukaisesti.)
 5. Käyttötalouden yhteenvedo (tuotot, kulut, toimintakate ja poistot)
 6. Suoritteet: suoritelmäärät, suoritenimet (Esimerkki liitteessä 2. Varsinaiset tiedot kerätään erillisellä tiedonkeräyspohjalla, josta ohjeistetaan erikseen aikataulun mukaisesti.)
- c) Palvelualueita alemmat budjetin laadintatasot (Palveluyksiköt)
sekä kustannuspaikat: lautakunta tai viranhaltija hyväksyy.

Talousarvio laaditaan aina kustannuspaikkatasolla ja syötetään järjestelmään palvelualueilla. Palvelualuekohtaiset määrärahaehdotukset hyväksytään valtuustotasolla.

(Kustannuspaikkakohtaisia määrärahoja, perusteluja, tunnuslukuja ja mahdollisia omia tavoitteita ei hyväksytä valtuustotasolla.)

Esimerkiksi

Kasvun ja oppimisen palvelut
Opetus- ja kasvatuslautakunta

Perusopetus

Peruskoulut

Hakametsän koulu

Unit4 tasot

Palvelukeskus
Lautakunta

Palvelualue

=> (KV hyväksyy)

Palveluyksikkö

Kustannuspaikka

=> talousarvion laadintataso

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden on tuettava kaupungin strategian toteuttamista sekä kaupungin prosessimaista toimintamallia.

Valtuusto osoittaa talousarviossa resurssit tavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteiden ja resurssien tulee olla keskenään johdonmukaisia. Tavoitetason tulee olla realistinen ja kannustava.

Jokaisen palvelualueen on huolehdittava siitä, että toteuttavat yksiköt (=kustannuspaikkatasot) ja niiden henkilöstö ovat mukana asettamassa tavoitteita ja tuntevat yksiköille asetetut tavoitteet.

Lautakuntien on talousarviota ja -suunnitelmaa laatiessaan huomioitava kaupungin palvelujen ja toiminnan kehittämisen yleisperiaatteet esim. vaihtoehtoiset palvelujen tuottamis- ja järjestämistavat.

Toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita ovat määrä-, laatu- ja taloudellisuustavoitteet. Tavoitteet kuvaavat toimintaa, tuloksia ja yksikkökustannuksia. Ne ovat palvelualueita sitovia.

Tavoitteiden pitää olla realistisia, selkeitä, mitattavissa olevia sekä toimintaa ja sen kehitystä kuvaavia. **Hyvä tavoite kertoo, mitä oleellista palvelualueella halutaan saada aikaan.**

Tarkastuslautakunta ja viime kädessä valtuusto arvioivat toiminnan tavoitteiden toteutumisen.

Hyvän tavoitteen tunnusmerkkejä ovat:

- Tavoitteiden on oltava selkeitä ja konkreettisia.
- Niillä on oltava **toimintaa ohjaava vaikutus**.
- Tavoitteiden toteutumista on voitava seurata (mitattavuus).
- Palvelualueen tai konserniyhteisön on voitava vaikuttaa tavoitteen toteutumiseen ja sillä tulee olla edellytykset sen saavuttamiseksi.

Hyvän mittarin tunnusmerkit

- luotettavuus
- yksiselitteisyys
- helppolukuisuus
- olennaisuus

Eli:

Hyvä mittari muuntaa tavoitteen sen etenemistä mittaaviksi tunnusluvuiksi ja tuottaa tietoa päätöksentekoa varten.

Hyvä mittari on selväpiirteinen, helposti ymmärrettävä ja helppokäyttöinen: mittaamisessa tarvittavat tiedot ovat helposti saatavilla, analysointi on vaivatonta.

Hyvä mittari on luotettava, eikä se ole helposti manipuloitavissa.

Hyvä mittari on omien toimenpiteiden vaikutuspiirissä.

Jokaiselle palvelualueelle on asetettava **VAIN 3-5 keskeistä, merkittävää/mitattavaa tavoitetta.**

Tunnuslukuja ovat suoritettavat, tehokkuus/taloudellisuus ja toiminnan laajuustiedot, asiakastyytyväisyys sekä voimavarat.

Palkat ja henkilöstökulut

Palkat

Vuoden 2024 palkkaliitteen palkat on laskettu korottamalla vuoden 2023 toukokuun palkkoja 6,68 %. Vuodelle 2025 palkkoja on korotettu 3,28 % vuoden 2024 tasosta. Vuoden 2026 palkkoja on korotettu 3,00 % vuoden 2025 tasosta. Talousarvion palkkaliitteen toimitetaan yksiköille sähköpostitse 31.7.2023 mennessä. Mikäli tarvitset palkkaliitteen aiemmin, sovi asiasta seuraavien henkilöiden kanssa:

- **Jukka Jokiranta** (jukka.jokiranta@uusikaupunki.fi)
 - Kaupunginhallituksen alaiset palvelualueet
 - Tekninen lautakunta
 - Ympäristö- ja lupalautakunta
 - Ympäristöterveydenhuollon lautakunta
- **Janina Jokiranta** (janina.jokiranta@uusikaupunki.fi)
 - Opetus- ja kasvatuslautakunta
 - Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta

Sosiaali- ja eläkevakuutusmaksut

Tasausmaksu budjetoidaan kokonaisuudessaan hallinto- ja elinvoimapalveluihin, josta se jaetaan palvelualueille sisäisenä jakona.

Palkkaperusteiset palkkojen sivukulut UNIT4-ohjelma laskee automaattisesti ohjelmaan etukäteen tallennettujen prosenttien mukaisesti. Tämä tarkoittaa, että sivukulutilit (erittely alla) tulee talousarviota laadittaessa merkata nolliksi.

Ohjelmaan tallennetut sivukuluprosentit ovat:

- KuEl-palkkaperusteinen eläkevakuutusmaksu (tili 4101) on 19,80 % palkkasummasta.
- Opettajien eläkemaksu VaEl (tili 4145) on 16,50 % palkkasummasta
- Työttömyysvakuutusmaksu (tili 4160) on 1,90 % palkkasummasta.
- Sairausvakuutusmaksu (tili 4150) on 1,30 % (1,40 % v. 2025-) palkkasummasta.
- Tapaturmavakuutusmaksu (muut / tili 4170) on 0,70 % palkkasummasta.

Mahdolliset KEVAN ilmoittamat muutokset eläkevakuutusmaksuihin ilmoitetaan yksiköille myöhemmin.

ICT-kulut

ICT-kulut budjetoidaan talousarviossa osaltaan keskitetysti:

- Työasemat ja muut koneisiin liittyvät tarvikkeet budjetoidaan keskitetysti tietohallinnon toimesta. Erikoishiiret yms. budjetoidaan yksiköissä.
- Yleiset/yhteiset ohjelmat (esim. käyttöjärjestelmä, Office 365, virustorjunta jne.) ja niihin liittyvät kulut budjetoidaan keskitetysti tietohallinnon toimesta.
- Yksiköiden omat ohjelmat (esim. ProConsona, Primus, TeklaGIS jne.) ja niihin liittyvät kulut budjetoidaan yksiköissä.

Lisäinformaatiota ICT-kulujen budjetoinnista saa tarvittaessa tietohallintopäällikkö Pauli Lehtoselta puh. 040-668 2034.

Sisäiset erät

Kehyksen sitovana tasona on **ulkoinen** toimintakate. Kaupungin omilta palvelualueilta hankittavat ennalta sovittuun yksikköhintaan perustuvat palvelut, tarvikkeet ym. merkitään talousarvioon asianomaiselle tilille sisäisenä eränä ja myyjälle vastaavasti sisäisenä tulona. Sisäisiä eräiä ovat esim. talous- ja henkilöstöhallinto, laskutus, koulutus- ja kulttuuripalvelut, ateriapalvelut, liikuntapalvelut, sisäiset aine- ja tarvikepalvelut, sisäiset vuokrat, puhtaanapitopalvelut, sisäiset koneiden vuokrat ja atk-palvelut.

Sisäisten erien tallennus

Sisäiset erät on tallennettu valmiiksi UNIT4-budjettipohjaan vuoden 2023 talousarvion mukaisesti. **Huom! Yksiköt eivät saa tehdä sisäisiin eriin muutoksia!** Lopulliset sisäiset erät tallennetaan esityspohjiin lokakuun alussa keskitetysti **talouspalveluissa**.

Sisäisiä palveluja tuottavien yksiköiden (=kustannuspaikkatasot) on ilmoitettava vuodelta 2024 muilta kustannuspaikkatasoilta laskutettavat euromäärät talouspalveluihin yksikön budjetin lautakuntakäsittelyn jälkeen.

Jos yksiköillä, joita laskutetaan sisäisesti, on tietoja tulevista laskutukseen liittyvistä muutoksista (esim. tilojen käyttö, ateriat tms.), yksikön on ilmoitettava muutokset laskuttavalle yksikölle:

- **Rami Arola** (rami.arola@uusikaupunki.fi)
 - Kiinteistönhoidon maksut
- **Helvi Hyrynsalmi** (helvi.hyrynsalmi@uusikaupunki.fi)
 - Ateriapalvelut
- **Heidi Karru** (heidi.karru@uusikaupunki.fi)
 - Puhdistuspalvelut
- **Pauli Lehtonen** (pauli.lehtonen@uusikaupunki.fi)
 - Atk-kustannukset
 - Puhelinvaihdopalvelut
- **Satu Saarinen** (satu.saarinen@uusikaupunki.fi)
 - Laskutus
 - Henkilöstöpalvelut
 - perustuu henkilöstömääriin, jotka ilmoitetaan suoritteiden Excel-taulukossa

- Talouspalvelut
 - perustuu henkilöstömääriin, jotka ilmoitetaan suoritteiden Excel-taulukossa
- **Janina Jokiranta** (janina.jokiranta@uusikaupunki.fi)
 - Huoneistojen vuokrat (sisäliikuntapaikat, Crusell ja jäähalli)
 - Liikuntapalvelut
 - Matkailu
 - Sisäiset palkkauskustannukset
 - Terveysvalvonta
- **Mikko Jalonen** (mikko.jalonen@uusikaupunki.fi)
 - Konevuokrat

Suoritteet

Suorit tiedot kerätään erillisellä Excel-taulukolla, josta on ohje liitteenä. Talouspalvelut kokoa keskitetysti talousarvion 2024–2026 kustannuspaikoilla ja osastoilla käytettävät suorit määritetään. Tiedot on toimitettava viimeistään **2 viikkoa ennen toimituksen alkamista**.

Investoinnit

Hankinta, esim. kalusto tai saneeraus, jonka arvo on olennainen eli **yli 10 000 euroa**, kuuluu investointiansioon.

Investointeja koskevat esitykset tehdään investointikohteittain.

Investointiesitykset talletetaan tiedonkeräyspohjaan **N:\TALOUS\Talousarvio 2024\Palvelualueet**.

Lisäksi erikseen on ilmoitettava erillisellä Excel-tiedostolla ne investoinnit, joissa on vuosittaisia **käyttötalousvaikutuksia**. (Liite 3)

Talouspalvelut kokoa investointiesitysten tiedot keskitetysti koko kaupungin osalta.

Investointiohjelmassa tulee esittää vain sellaiset hankkeet, jotka ovat luonteeltaan investointeja, eivätkä sisällä kunnossapitoon kuuluvia käyttötalouden eriä. Palvelualueita pyydetään huomioimaan tämä investointikohteita esittäessään.

Investointihankkeiden esitysten pitää sisältää määrärahojen lisäksi myös perustelut vuositasolla.

Jotta ICT-hankinnat olisivat yhdenmukaisia ja hankinnan kohteet Uudenkaupungin tietotekniseen ympäristöön sopivia, niin niitä koskevat investointiesitykset tulisi hyväksyttävä tietohallintopäällikkö Pauli Lehtosella. Häneltä saa myös asiantuntija-apua kustannusarvioista yms.

Talonrakennuksen ja yhdyskuntatekniikan investointiesitykset on pyydetty touku-kuussa keskitetysti kaupunkisuunnitteluun, joka kokoa esitykset hallituksen käsittelyyn.

Talonrakennuksen investointihankkeet esim.

- Kiinteistöihin kohdistuvat muutostyöt (yli 10 000 euroa)
- **Ei irtaimistot**, ei atk-laitteet

Yhdyskuntatekniikan investointihankkeet esim.

- Piha-alueiden muutostyöt
- Parkkipaikat
- Leikkikentät, puistot, liikuntapaikat ja uimarannat

Muut investointiesitykset toimitetaan laadintaohjeiden mukaisesti talouspalveluihin.

Suunnittelukehukset

Palvelukeskuksen suunnittelukehuksen sitovana tasona on **ulkoinen toimintakate**. Myös sisäisiä palveluja tuottavien palvelukeskusten osalta sitovana tasona on ulkoisten menojen ja tulojen välinen erotus.

Liikelaitokset

Liikelaitosten tulosten on oltava suunnitelmakaudella positiivisia.

Talousarvion tallennus

Yksiköiden (=kustannuspaikkatasojen) vastuuhenkilöt tallentavat vuoden 2024 talousarvioesitykset ja vuosien 2025–2026 taloussuunnitelmat suoraan taloussuunnitteluohjelman tietokantaan joko Unit4-desktopilla (pc-versio) tai Unit4 Web -selainversiolla.

Luvut vuosille 2024–2026 tallennetaan kustannuspaikoille ja tileille.

Talousarviopohjat lukitaan 18.9.2023 ja sen jälkeen mahdolliset muutokset talousarvioesityksiin tehdään keskitetysti talouspalveluissa. Muutoksiin liittyvät tiedot lähetetään talouspalveluihin sähköpostitse Jukka Jokirannalle (jukka.jokiranta@uusikaupunki.fi).

Sitovuustason/palvelualueen esityksiin liittyvät tavoitteet sekä suoritetaulukot tallennetaan liitteenä olevan esimerkin mukaisesti N-asemalle.

Talousarvion tallennusohjeet, kaupunginhallituksen vahvistamat suunnittelukehukset sekä talousarvion 2024-2026 laadintaohjeet ovat luettavissa Framissa.

<https://uusikaupunki.sharepoint.com/sites/Talous/SitePages/Talousarvio.aspx>

Linkki toimii parhaiten Microsoft Edgellä.

Laadintaohjeet 2024

Suunnittelukehukset 2024–2026

Aikataulu

19.06.2023 (KH) Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvion laatimisohteet ja suunnittelukehykset.

22.06.2023 Laatimisohteet ja suunnittelukehykset lähetetään palvelukeskuksille ja liikelaitoksille.

18.9.2023 Yksiköiden (=kustannuspaikkatasojen) tallennus tietokantaan sulkeutuu.

25.9.2023 (LTK) Lautakunnat ja johtokunnat ovat hyväksyneet omat talousarvioesityksensä.

19.10.2023 (KJ) Kaupunginjohtajan talousarvioesitys

30.10.2023 (KV) Kaupunginvaltuuston talousarvioseminaari

13.11. ja 20.11.2023 (KH) Kaupunginhallitus hyväksyy talousarvioesityksen.

11.12.2023 (KV) Kaupunginvaltuusto vahvistaa talousarvion.

LIITTEET Liite 1 Esimerkki suoritteiden keräystavasta
Liite 2 Esimerkki tavoitekehikosta
Liite 3 Investointien käyttötalousvaikutus

LIITE 2 Esimerkki tavoitekehikosta

Palvelualueen nimi:

Toiminta-ajatus

PALVELUALUEEN TAVOITTEET

Painopiste	Tavoitteet	Toteuma

Uutta/Perustelut

Resurssit

	TP 2022	TA 2023	2024	2025	2026
Henkilöstön määrä					

Tilivelvollinen

LIITE 3 Investointien käyttötalousvaikutus

INVESTOINTIEN KÄYTTÖTALOUSVAIKUTUS

Laskelmissa mukana :

Investoinnin vaikutus hoitokuluihin

PALVELUKESKUS

Investointien nykyarvolle laskettu pääoman korko

Korjausvastiketta ei ole mukana laskelmissa, koska uudishinta ei muutu (ei uudisrakentamista)

* Palvelu / yksikkö

	2024	2025	2026
	€	€	€
Investointikohde/rakennukset			
Selitys			
korjausvaraus (osuus)	1,50 %		
pääoman korko (rahoituskulut)	4,00 %		
vaikutus hoitokuluihin/ylläpitokuluihin			

Esimerkki:

	2024	2025	2026
Viikaisten koulun keittiön kunnostus	325 000 €		
Kustannusarvio on 950.000 €, johon valtio myöntää mahdollisesti avustusta 475.000 €. Loppurahoitus (150.000€) ruokapalveluiden koneiden ja laitteiden uusimiselle esitetystä määrärahasista. Viikaisten koulun keittiö on nykyisellään epäkäytännöllinen, pieni ja huonokuntoinen.			
(huomioitu keittiön koneinv.)	Kaupungin rahoitus yhteensä	475 000 €	
kunnostetaan nykyiset tilat ja talo-	korjausvaraus /takuuajan jälkeeseen	1,50 %	-
tekn., uusitaan keittiön koneet	pääoman korko (rahoituskulut)	4,00 %	19 000 €
energiansäilytys väh.	hoitokulut (lähinnä energiansäilytys)		6 172 €
			14 250 €
			19 000 €
			6 201 €